

WSTĘP	5
I MALOWIDŁO STARE JAK CZŁOWIEK	11
II CZAS ZWYCIĘŻONO NAD NILEM	24
III. SKRZYDLATE BYKI BABILONU	36
IV. POD NIEBEM HELLADY	44
V. OD KATAKUMB DO BAZYLIK	59
VI. W MIEŚCIE KWIATÓW I GDZIE INDZIEJ	72
VII. W UMBRII I JEJ STOLICY PERUGII	97
VIII. W MIEŚCIE CZTERYSTU MOSTÓW	105
IX. Z POWROTEM WE FLORENCJI	111
X. TRZEJ TYTANI	115
XI. WENECJA NAS CZEKA NA NOWO	132
XII. NARESZCIE RZYMIANIN	148
XIII. NAD SEKWANA I LOARĄ	152
XIV. W OJCZYŹNIE SOWIZDRZAŁA	158
XV. W NIEMCZECH ODRODZENIA	175
XVI. NAZYWANO GO GREKIEM	188
XVII. RUBENS I JEGO UCZEŃ	205
XVIII. HALS I REMBRANDT	214
XIX. TAJEMNICZY MISTRZ Z DELFT I MALI HOLENDRZY	233
XX. MALARZE PEJZAŻY, CHŁOPÓW I MNIEMANYCH PASTEREK	239
XXI. PRZEDDZIEŃ REWOLUCJI	254
XXII. KRÓLOWIE, WOJNA I FANTASMAGORIE	270
XXIII. NA WYSPACH BRYTYJSKICH	278
XXIV. MIĘDZY REGUŁĄ A POEZJĄ	293
XXV. MALARZE CODZIENNOŚCI I PRAWDY NATURY	304
XXVI. W PEŁNYM ŚWIETLE	322
XXVII. TRZEJ SAMOTNICY	332

Rysunek dziecka	10
Figura z Brassargues z epoki neolitu (2000 lat p.n.e.)	13
Grupa małych jeleni z grotty w Lascaux	17
Lewa ściana grotty w Lascaux	18
Dwa bizona z grotty w Lascaux	19
Malarstwo Buszmenów	23
Bogini Izis prowadząca królową Nefretete do grobu	26
Barka na Nilu (Teby, 1420—1411 p.n.e.)	29
Zbiór winogron. Łowienie ptaków	30
Żniwa	31
Faraon Tutenchamon niszczy swoich wrogów	32
Byk asyryjski o ludzkiej głowie	38
Pałac Sargona II (722—705 p.n.e.)	39
Fryz babiloński (V w. p.n.e.)	41
Akrobaci z bykiem — malowidło z Krety	45
Król-kapłan — malowidło z Krety	46
Wazy greckie	53
Fresk z Pompei	55
Fresk z Pompei	56
Portret kobiety z Fajum	57
Portret męski z Fajum	57
Symbol ewangelisty Marka	60
Ewangelista	61
Mozaika rzymska (435 n.e.)	62
Inicjał z tzw. Sacramentarium Gelasinum (rok 750)	64
Chrystus w otoczeniu apostołów	66
Chrystus koronuje króla Rogera II — mozaika z Palermo	68
Obraz religijny (1008—1014)	69
Katedra gotycka w Reims	70
Cimabue „Madonna z aniołami”	74
Cimabue „Św. Franciszek”	75
Giotto Św. Jan Ewangelista wskrzesza Druzjanę”	77
Giotto „Pocałunek Judasza” — fragment	78
Giotto „Zrzeczenie się dóbr ziemskich przez św. Franciszka”	79
Simone Martini „Sen św. Marcina”	82
Simone Martini „Zwiastowanie”	83
Fra Angelico „Zwiastowanie”	86
Fra Angelico „Św. Piotr”	88
Masaccio „Wygnanie z raju”	90
Filippo Lippi „Adoracja Dzieciątka”	92
Paolo Uccello „Bitwa”	93
Benozzo Gozzoli „Pochód trzech królów” — fragment	95
Piero della Francesca „Portret Frederika de Montefeltro”	99
Piero della Francesca „Narodziny Chrystusa”	100

Pierro della Francesca — fragment fresku z Arezzo	100
Andrea Mantegna „Fresk”	103
Vittore Carpaccio „Przybycie posłów angielskich do Wenecji” — fragment fresku	106
Vittore Carpaccio „Rycerz na tle krajobrazu”	107
Giovanni Bellini „Doża Leonardo Loredano”	109
Gentile Bellini „Cud św. krzyża”	110
Sandro Boticelli „Narodziny Wenus”	113
Sandro Boticelli „Wiosna”	113
Leonardo da Vinci — fragment kompozycji	116
Leonardo da Vinci „Gioconda”	118
Leonardo da Vinci Św. Hieronim”	119
Michał Anioł „Mojżesz” — rzeźba z grobowca Juliusza II	121
Michał Anioł „Sąd ostateczny” — fragment centralny	123
Michał Anioł „Sybilla perska” z Kaplicy Sykstyńskiej	125
Rafaël „Parnas” — fragment fresku w stanzach watykańskich	128
Rafaël „Madonna Sykstyńska”	128
Rafaël „Portret Baltazara Castiglione”	130
Giorgione „Burza”	134
Giorgione „Koncert”	135
Tycjan „Portret damy w bieli”	137
Tycjan „Złożenie do grobu”	139
Tycjan „Trzy gracje”	139
Paolo Veronese „Gody w Kanie Galilejskiej”	141
Tintoretto „Cud świętego Marka”	143
Tintoretto „Raj”	144
Tintoretto „Portret szlachcica”	146
Bernardo Belotto zw. Canaletto „Ulica Miodowa”	147
Caravaggio „Bachus”	150
Caravaggio „Św. Paweł”	151
Bracia z Limburgu „Miniatura”	153
Jean Fouquet „Madonna”	154
Jean Clouet „Portret Franciszka I”	155
Jean Van Eyck „Ołtarz gandawski” — dwa fragmenty	159
Jan Van Eyck Ołtarz z Galerii Drezdeńskiej — fragment	160
Jan Van Eyck „Portret małżonków Arnolfini”	162
Roger van der Weyden „Ukrzyżowanie”	164
Hans Memling „Ołtarz gdański”	165
Hieronim Bosch „Sąd Ostateczny” — fragment	167
Hieronim Bosch „Ogród rozkoszy” — „Piekło” fragment	168
Pieter Bruegel „Wesele wiejskie”	171
Pieter Bruegel „W kraju leniuchów”	172
Pieter Bruegel „Ślepcy”	172
Pieter Bruegel „Rzeź niewiniątek”	173
Albrecht Dürer „Czterech jeźdźców Apokalipsy”	178
Albrecht Dürer „Autoportret z czasów młodości”	179
Albrecht Dürer „Portret młodego człowieka”	180
Lucas Cranach „Portret Henryka Pobożnego i Katarzyny Mecklenburg”	182
Hans Holbein „Henryk VIII”	183

Hans Holbein „Portret ambasadorów”	184
Hans Holbein „Erazm z Rotterdamu”	185
El Greco „Wniebowzięcie”	190
El Greco — fragment obrazu	191
El Greco „Pogrzeb hrabiego Orgaza”	193
Diego Velazquez „Infantka Marquerita”	195
Diego Velazquez „Kuchnia”	197
Diego Velazquez „Oddanie kluczy Bredy”	198
Diego Velazquez „Las Meninas”	199
Bartholomeo Esteban Murillo „Madonna”	202
Bartholomeo Esteban Murillo „Chłopcy”	203
Peter Paul Rubens „Portret Heleny Fourment z dzieckiem”	206
Peter Paul Rubens „Pejzaż z tęczą”	207
Peter Paul Rubens „Zdjęcie z krzyża” — kompozycja z katedry w Antwerpii	209
Anton Van Dyck „Portret Karola V”	211
Anton Van Dyck „Portret lady Pembrock”	212
Frans Hals „Śmiejący się kawaler”	216
Frans Hals „Portret pijaczki”	217
Frans Hals — fragment obrazu „Wesoły pijak”	219
Frans Hals „Portret zbiorowy oficerów i podoficerów z St. Georgsdoelen”	220
Rembrandt „Autoportret z czasów młodości”	222
Rembrandt „Autoportret z Saskią”	223
Rembrandt „Nocny ront”	225
Rembrandt „Powrót syna marnotrawnego”	227
Rembrandt „Flora”	229
Rembrandt „Flora” — fragment	229
Rembrandt „Autoportret z czasów starości”	229
Rembrandt „Krajobraz z miłosiernym Samarytaninem”	230
Rembrandt „Ślepy Tobiasz” — akwaforta	231
Veerner van Delft „Wnętrze pracowni”	235
Veerner van Delft „Czytająca list”	236
Nicolas Poussin „Tankred i Herminia”	241
Nicolas Poussin „Zdjęcie z krzyża”	241
Nicolas Poussin „Krajobraz z Polifemem”	243
Claude Lorrain „Wieczór”	244
Claude Lorrain „Port o zachodzie słońca”	246
Le Nain „Wózek mleczarza”	247
Antoine Watteau „Duet miłosny”	250
Antoine Watteau „Powrót z balu”	251
Antoine Watteau „Scena parkowa”	252
Jean Baptiste Chardin „Martwa natura z miedzianym kociółkiem”	256
Jean Baptiste Chardin „Martwa natura z głową Hermesa”	256
Jean Baptiste Chardin „Puszczanie baniek mydlanych”	257
Jean Baptiste Chardin „Pomywaczka”	258
Jean Baptiste Greuze „Chłopczyk z pieskiem”	260
Jean Honoré Fragonard „Dziecko w kostiumie Pierota”	261
Jacques Louis David „Przysięga Horacjuszy”	264
Jacques Louis David „Portret młodzieńca”	265

Jacques Louis David „Śmierć Marata”	267
Jacques Louis David „Portret Stanisława Kostki Potockiego”	268
Francisco Goya „Portret kobiety”	271
Francisco Goya „Caprichos” — „Gdy rozum śpi, budzą się potwory nocy”	273
Francisco Goya „Bitwa pod Puerta del Sol”	274
Francisco Goya „Portret rodziny królewskiej”	275
Francisco Goya „Maja ubrana”	276
William Hogarth „Jarmark w Southwark” — sztych	279
William Hogarth Obraz z cyklu „Małżeństwo modne”	281
William Hogarth „Dziewczyna z krewetkami”	283
Joshua Reynolds „Portret Williama Jamesa”	284
Joshua Reynolds „Portret Nelly O'Brien”	285
Thomas Gainsborough „Błękitny chłopiec”	287
Thomas Gainsborough „Portret kobiety”	287
John Constable „Katedra w Salisbury widziana od strony rzeki”	288
John Constable „Pejzaż”	289
William Turner „Zamek Norham o wschodzie słońca”	290
William Turner „Burza śnieżna”	291
Jean August Dominique Ingres „Portret pani Rivière”	294
Jean August Dominique Ingres „Kąpiąca się”	295
Jean Antoine Gros „Napoleon wśród zadżumionych w Jaffie” — fragment	297
Théodore Géricault „Tratwa Meduzy”	299
Eugène Delacroix „Scena z polowania w Algierii”	300
Eugène Delacroix „Rzeź na wyspie Chios”	302
Camille Corot „Wspomnienie z Mortefontaine”	305
Camille Corot „Krajobraz”	306
Camille Corot „Portret czytającej kobiety”	307
Jean François Millet „Kobiety zbierające kłosy”	310
Jean François Millet „Rąbiący drzewo”	311
Honoré Daumier „Wędrowni muzykanci”	313
Honoré Daumier „Don Kichot”	314
Honoré Daumier „Amator sztychów”	315
Honoré Daumier „Wagon III klasy”	315
Honoré Daumier „Porządek panuje w Neapolu” — litografia	316
Gustave Courbet „Pogrzeb w Ornans” — fragment	318
Gustave Courbet „Kamieniarze”	319
Gustave Courbet „Pejzaż leśny z sarną”	320
Claude Monet „Katedra w Rouen”	324
Claude Monet „Wschodzące słońce” — impresja	325
Eduard Manet „Śniadanie na trawie”	326
Eduard Manet „Portret Zoli”	326
Edgar Degas „Scena z wyścigów”	328
Edgar Degas „Błękitne tancerki”	329
Auguste Renoir „Gabriela”	330
Auguste Renoir „Le Moulin de la Galette”	331
Henri de Toulouse-Lautrec „Moulin Rouge”	331
Paul Cézanne „Góra Św. Wiktorii”	333
Paul Cézanne „Scena karnawałowa”	335

Paul Cézanne „Martwa natura z kwiatami i owocami”	36
Paul Cézanne „Autoportret”	37
Vincent van Gogh „Jedzący kartofle”	38
Vincent van Gogh „Słoneczniki”	39
Vincent van Gogh „Autoportret z obciętym uchem”	341
Vincent van Gogh „Żniwa”	342
Paul Gauguin „Dwie kobiety z Tahiti”	343
Paul Gauguin „Pejzaż z Tahiti”	344
Paul Gauguin „Martwa natura z trzema szczeniakami”	344

SPIS REPRODUKCJI KOLOROWYCH

Egipt — fragment ściany grobowca	po	24
Giotto „Święty Franciszek wypędza złe duchy z Arezzo”	po	48
Hans Memling „Przybycie św. Urszuli do Kolonii”	po	72
Piero della Francesca „Portret dziewczyny”	po	96
Leonardo da Vinci „Dama z łasiczką”	po	120
Rafaël „Dama z jednorożcem”	po	126
Tycjan „Mężczyzna z rękawiczką”	po	138
Pieter Bruegel „Przysłowia”	po	174
El Greco „Chrystus z szat obnażony”	po	192
Antoine Watteau „Gilles”	po	252
Eugène Delacroix „Wolność wiodąca lud na barykady”	po	300
Paul Cézanne „Niebieski wazon”	po	332